

مقایسه عملکرد مجریان طرح‌های جنگلداری (تعاونی، دولتی و خصوصی) از دیدگاه جنگل نشینان

• ربیع فلاح جلودار

عضو هیأت علمی مرکز تحقیقات روستایی وزارت جهاد کشاورزی

تاریخ دریافت: مرداد ماه ۱۳۸۴ تاریخ پذیرش: مرداد ماه ۱۳۸۵

Email:tsafco@yahoo.com

چکیده

با توجه به رشد جمعیت در کشورهای جهان سوم و نیاز مردم به تولید بیشتر مواد غذایی، اشتغال، مسکن و سایر نیازهای زیر بنایی و همچنین نظر به اهمیت مسایل زیست محیطی و نقش جنگل در توسعه زیست بوم، پایداری آن، حفاظت از جنگل‌ها و بهره برداری صحیح و توسعه و احیاء آن در کنار توجه به مسایل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جزو لاینفک در امور جنگلداری می‌باشد. در راستای دستیابی به اهداف فوق طرح‌های جنگلداری در جهت حفظ، احیا و توسعه در قالب مجریان (تعاونی، خصوصی و دولتی) در حال اجرا می‌باشد. در حال حاضر حدود ۵۰ درصد از کل طرح‌های در حال اجرا در اختیار بخش دولتی و ۱۵ درصد در قالب بخش تعاون و مابقی در قالب بخش خصوصی فعالیت می‌نمایند. با توجه به گذشت بیش از ۱۵ سال از اجرای طرح‌های مذکور این تحقیق با هدف بررسی و مقایسه وضعیت عملکرد مجریان طرح‌های جنگلداری از دیدگاه جنگل نشینان اجرا گردید. به طور کلی ۹۷ نفر به عنوان نمونه از کل جامعه آماری از طریق نمونه‌گیری طبقه بندی تصادفی از مردم جنگل نشین منطقه ساری که در حوزه فعالیت مجریان طرح‌های خصوصی، دولتی و تعاونی طرح‌های جنگلداری قرار دارند انتخاب گردیدند. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه می‌باشد. پرسشنامه تحقیق از طریق صاحب نظران مورد تایید قرار گرفت و اعتبار پرسشنامه از طریق آزمون آلفای کرونباخ ۰/۸۵ تعیین گردید. نتایج تحقیق نشان داد که مشارکت و همکاری مردم با بخش دولتی بیش از دو بخش تعاون و خصوصی است. همچنین نتایج نشان داد که میزان فعالیت‌های حفاظتی، احیاء و بهره برداری سه شیوه طرح‌های جنگلداری با یکدیگر اختلاف معنی دارند. از دیدگاه پاسخگویان نتایج نشان داد که بخش دولتی مهارت و کارآیی بیشتری از دو بخش دیگر در امور جنگلداری دارند.

کلمات کلیدی: جنگلداری، تعاونی، خصوصی، دولتی، جنگل نشینان

Performance of forestry project agent (Cooperative governmental private) in forestry profiteer viwe: A comparative analysis*By: R. Fallahjelodar, Agricultural Extension, Education and Research Organization*

Considering the population growth in the third world countries and people's need to food, employment, housing and other infrastructural requirements as well as the importance of environmental issues and the role of forests in the sustainable development of ecologies, we can suggest protection of forests and their proper utilization and development along with their economic, social and cultural values are part and parcel of forestry affairs. In order to achieve the above-mentioned targets, forestry projects are being carried out of which 50 percent is governmental, 15 percent cooperative and the rest belongs to the private sector. After more than 15 years of the execution of these projects, the present article deals with the performance of project executors from the viewpoint of foresters. Totally 97 person were randomly selected as a sample of foresters who live in sari region Covered by private, governmental and cooperative executors. Data collection was done by questionnaire confirmed by related specialists. Its reliability was determined through kronbakh alfa 85% the research result indicated that peoples cooperation with the governmental sector is for move than that of the other two sectors. It also revealed that the three sectors are quite different regarding the degree of preservation, revival and utilization of forests. The result of this research indicated that the governmental sector is more efficient than the other two sectors in forestry affairs.

Key words: Forestry, Cooperative, Private, Governmental, Foresters.**مقدمه**

تجدید حیات و استمرار تولید در این عرصه‌ها به‌شمار می‌رود. پس از انقلاب شکوهمند اسلامی، طرح‌هایی که بوسیله بخش خصوصی اجرا می‌شد از این بخش خلع‌ید و به وسیله نهادهای انقلابی یا سایر جنگلداری‌های مناطق چهارگانه شمال کشور به اجرا درآمد. این روند تا سال ۱۳۶۷ ادامه داشت از این تاریخ براساس سیاست دولت جمهوری اسلامی ایران مقرر شد که اجرای طرح‌های جنگلداری به بخش‌های خصوصی و شرکت‌های تعاونی کشاورزی و بهره‌برداری جنگل‌نشینان که یک فقره در گیلان به صورت آزمایشی از سال ۱۳۶۰ اجرا می‌شد واگذار گردید (۳). لذا ضمن ایجاد تشکل‌های تعاونی تعدادی از طرح‌های جنگلداری به تعاونی‌های مذکور واگذاری و تعدادی نیز از ادارات کل خلع‌ید و طبق ضوابط خاص و قوانین جاری به بخش خصوصی واگذار گردید. در حال حاضر از مجموع ۹۰۰ هزار هکتار جنگل تحت پوشش اجرای طرح‌های جنگلداری ۳۵٪ به بخش خصوصی، ۱۵٪ بخش تعاون و ۵۰٪ به بخش دولتی واگذار گردیده است. در نقاطی که آبادی‌های جنگلی در داخل طرح‌های جنگلداری وجود داشته است به لحاظ همکاری و مشارکت تنگاتنگ جنگل‌نشینان طرح‌های جنگلداری به تعاونی‌های جنگل‌نشین واگذار گردید ولی در نقاطی که مشکلات اجتماعی کمتر بود طرح‌های جنگلداری به مجریان خصوصی یا دولتی که بیشتر شامل جنگل‌های تخریب شده و تجارتي می‌باشد واگذار گردید (۴). در مورد چگونگی واگذاری اجرای طرح‌های جنگلداری به طور خلاصه به موضوع پرداخته می‌شود.

بی تردید می‌توان گفت تا سال ۱۳۴۱ جنگل‌ها در تصاحب و تملک اشخاص و مالکین خصوصی بود (۴) و با بهره‌برداری بی‌رویه و نامطلوب چوب برای تهیه ذغال و هیزم سوخت و چوب‌های ساختمانی و با به‌گزینی و قطع بی‌رحمانه بهترین درختان از سوی پیمانکاران داخلی و خارجی به منظور صدور چوب آلات به خارج از کشور و کسب منافع فردی موجبات تخریب توده‌های جنگلی را فراهم نمود. از طرف دیگر از گذشته‌های دور تاکنون افت کمی و کیفی جنگل‌های شمال همواره معلول مسایل و نیازهای اقتصادی و اجتماعی مردم بوده است. لذا ضرورت احساس می‌شود تا با توجه به سطح محدود این منابع حیاتی توسعه جمعیت سالیانه و محدودیت اشتغال زایی بخش جنگل سایر زمینه‌های اقتصادی نیز به‌عنوان منابع اقتصادی مکمل که بتواند علاوه بر حفظ و استفاده معقول از این عرصه‌های تولید، باز دارنده مهاجرت روستائیان به شهرها گردد در برنامه‌ریزی مورد توجه قرار گیرد (۲). در این راستا می‌بایست با هماهنگ کردن روش‌های مناسب بهره‌برداری از جنگل‌ها و درک این واقعیت که بهره‌برداری مداوم و مستمر از جنگل‌ها باید بر اساس رعایت قواعد و اصول خاص علمی و فنی صورت پذیرد و پس از شناسایی گونه‌های جنگلی و وضعیت کمی یا ظرفیت جنگل و رابطه بین آب، خاک و رستنی‌ها و اساساً چگونگی رویشگاه برنامه برداشت براساس ظرفیت جنگل به نحوی انجام گیرد که اصل سرمایه برای همیشه باقی بماند. لذا با توجه به اهمیت ضرورت این مسئله سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور با اجرای طرح‌های جنگلداری شامل بهره‌برداری صحیح و توسعه و احیاء و حفاظت این منابع با شیوه‌های مختلف خصوصی، تعاونی و دولتی در کل حوزه‌های آبخیز جنگل‌های شمال کشور به‌دنبال

بخش خصوصی

است که در حوزه فعالیت مجریان خصوصی، دولتی و تعاونی طرح‌های جنگلداری قرار دارند. به طور کلی ۹۷ نفر از کل جامعه آماری (۲۸۳) به صورت نمونه‌گیری طبقه‌بندی تصادفی انتخاب گردیدند. که به ترتیب ۴۲، ۳۱ و ۲۴ نفر در بخش‌های تعاونی دولتی و خصوصی که از نظر سن و مدت سکونت و جنسیت در جنگل با هم مشابه می‌باشند انتخاب گردیدند. ابزار این تحقیق پرسشنامه می‌باشد که دارای سوالات باز، پاسخ کوتاه و طیف لیکرت است. روایی پرسشنامه تحقیق از طریق صاحب‌نظران مورد تایید قرار گرفت و اعتبار پرسشنامه از طریق آزمون مقدماتی سنجیده شد که ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده ۰.۸۵٪ بود.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها در زمینه شغل افراد مورد مطالعه در جدول شماره ۲- ارائه شده است.

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها داد که در حدود بیش از ۸۰ درصد از جامعه مورد مطالعه دارای سواد می‌باشند. میانگین ۳/۹ نشان می‌دهد که افراد دارای تحصیلات در حد خواندن و نوشتن می‌باشند.

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که بیش از ۶۰٪ از جنگل نشینان منطقه مورد مطالعه علاقه‌مندی خود را زندگی در جنگل اعلام نموده‌اند و حدود ۶۵٪ از جنگل نشینان مورد مطالعه بین ۴۰ تا ۶۰ سال در جنگل سکونت دارند و حدود ۶۵٪ افراد مطالعه شده در طرح‌های مورد نظر تا سطح دبیرستان سواد دارند و متوسط درآمد بیش از ۸۰٪ از آن‌ها بین ۲۵ تا ۷۵ هزار تومان در ماه می‌باشد و بیش از ۶۳٪ از افراد مورد مطالعه کمتر از ۲ هکتار زمین دارند حدود ۶۰٪ از جنگل نشینان مورد مطالعه از کارشان رضایت داشته‌اند و همچنین حدود ۸۰٪ از افراد مورد مطالعه در محل سکونتشان دارای آب، برق، مدرسه و جاده می‌باشند و بیش از ۷۵٪ از آن‌ها بین ۱ تا ۵۰ واحد دام دارند. که منبع تغذیه دام آن‌ها اکثراً از جنگل می‌باشد به طور کلی افراد مورد مطالعه بیان داشته‌اند بخش دولتی بیشتر از بخش تعاونی و بخش تعاونی بیشتر از بخش خصوصی دوره آموزشی برگزار نموده است.

نتایج میزان همکاری افراد با بخش دولتی در امور جنگل در جدول شماره ۴- ارائه شده است:

در این بخش میزان همکاری افراد مورد مطالعه با بخش دولتی در

بخش خصوصی از سال ۱۳۴۰ یعنی از زمان اجرای اولین طرح‌های جنگلداری عهده‌دار اجرای طرح‌های جنگلداری گردید و تا قبل از انقلاب شکوهمند اسلامی به اجرای طرح ادامه می‌داد ولی بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، اجرای طرح‌های جنگلداری از مجریان خصوصی خلع‌ید و به سازمان جنگل‌ها و نهادهای انقلابی محول گردید. طبق ضوابط و شرایط خاص و برابر قوانین و مقررات جاریه روند واگذاری طرح‌ها به بخش خصوصی از سال ۱۳۶۹ مجدداً آغاز و ادامه دارد (۳).

بخش دولتی

بخش دولتی اولین بار از سال ۱۳۴۱ و سپس از سال ۱۳۴۸ دانشکده منابع طبیعی کرج، شرکت توسعه و عمران یعنی چوب فریم امروز و نکا چوب و بعد از انقلاب سر جنگلداری‌های چهار گانه شمال کشور اجرای طرح‌های جنگلداری را به عهده گرفتند که از سال ۱۳۶۷ کلیه طرح‌های جنگلداری که بوسیله ادارات کل چهار گانه شمال کشور اجرا می‌شدند به بخش خصوصی و تعاونی واگذار گردید (۳).

بخش تعاونی و جنگل نشینان

این بخش از سال ۱۳۶۵ شروع گردیده تا سال ۱۳۷۰ عملاً کار جدی صورت نگرفت و از سال ۱۳۷۰ بسیار گسترش یافته و امروز ۲۰۰ طرح از طریق این تعاونی‌ها اجرا می‌گردد (۴).

جدول شماره ۱ نشان دهنده مساحت و امکان برداشت ده‌ساله طرح‌های جنگلداری مورد اجرای بخش‌های دولتی، تعاونی و خصوصی در چهار اداره کل شمال کشور می‌باشد.

با توجه به مسایل مطرح شده و اجرای طرح‌های جنگلداری در سه قالب فوق، این تحقیق به دنبال بررسی و مقایسه و وضعیت عملکرد مجریان طرح‌های جنگلداری (تعاونی - خصوصی - دولتی) از دیدگاه جنگل نشینان می‌باشد.

روش و ابزار تحقیق

این تحقیق از نوع کاربردی است. روش تحقیق توصیفی - تحلیلی می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق شامل مردم جنگل نشین منطقه ساری

جدول ۱- مشخصات طرح‌های جنگلداری مورد عمل مجریان دولتی، تعاونی و خصوصی طرح‌های جنگلداری

خصوصی		تعاونی جنگل نشین		دولتی برون سازمانی		دولتی درون سازمانی		نوع اداره
مساحت	امکان برداشت	مساحت	امکان برداشت	مساحت	امکان برداشت	مساحت	امکان برداشت	
۱۸۱۷۴	۴۸۵۰۶	۷۴۰۵۳۱	۲۱۶۸۹۱	۲۴۱۷۲	۸۳۲۷	۴۶۳۸/۷۴	۱۱۸۲۷۸	گیلان
۸۳۳۰۸	۲۴۴۴۸۵	۳۴۱۷۲۸	۱۲۴۶۴۲	۵۰۳۸۶	۲۳۱۶	۶۷۴۵	۱۶۸۳	نوشهر
۸۵۱۸۱	۲۹۹۳۷۷	۹۷۲۳۳	۳۲۸۷۷	۲۲۹۰۱۰	۱۲۸۳۸۰	۴۶۳۹۳۳	۱۵۰۹۲۶	ساری
۱۲۸۴۳۴	۲۶۷۹۸۱	۱۵۸۳	۵۵۷۶	۸۳۱۱	۱۶۹۸			گرگان
۳۱۵۰۹۷	۸۶۰۳۴۹	۱۱۸۱۰۷۵	۳۷۹۹۸۶	۳۱۱۸۷۹	۱۶۲۰۲۱	۴۷۵۳۱۶/۷۴	۲۷۰۸۸۷	جمع

منبع: (دفتر طرح و برنامه سازمان جنگل‌ها و مراتع ۱۳۷۷)

با توجه به جدول فوق بخش تعاونی بیشترین فعالیت را در زمینه‌های جلوگیری از قاچاق چوب و مشارکت مردم در اطفاء حریق و کمترین فعالیت را در تجمیع خانوارهای پراکنده و استفاده از سایر استعدادهای جنگل داشته است.

فعالیت بخش خصوصی در امور جنگل

در این قسمت به اولویت‌بندی میزان فعالیت بخش خصوصی از دیدگاه افراد مورد مطالعه در زمینه‌های مختلف جنگلداری پرداخته شده است. جدول فوق نشان می‌دهد که بخش خصوصی بیشترین فعالیت را در مشارکت مردم در اطفاء حریق و جلوگیری از آتش سوزی و کمترین فعالیت را در استفاده از سایر استعدادهای جنگل و ساماندهی دام داشته است. میزان موافقت مردم با واگذاری امور جنگل به بخش دولتی در این

زمینه‌های مختلف جنگلداری پرداخته می‌شود. در اینجا معیار تعیین الویت فراوانی جواب‌های زیاد و خیلی زیاد پاسخگویان نسبت به هر عنوان سوال می‌باشد.

با توجه به جدول فوق مشاهده می‌شود که افراد مورد مطالعه بیشترین همکاری را با بخش دولتی در زمینه‌های مشارکت در اطفاء حریق و جلوگیری از آتش سوزی و کمترین همکاری را در زمینه‌های تجمیع خانوارهای پراکنده و ایجاد اشتغال داشته‌اند. نتایج میزان همکاری افراد با بخش تعاون در امور جنگل در جدول شماره ۵- ارائه شده است.

با توجه به جدول فوق مشاهده می‌شود افراد مورد مطالعه جلوگیری از قاچاق چوب و جلوگیری از آتش سوزی را بیشترین زمینه‌های همکاری با تعاونی اعلام کرده‌اند در حالی که استفاده از سایر استعدادهای جنگل و

جدول شماره ۲- توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه از لحاظ شغل

درصد	فراوانی	شغل
۱۷/۵	۱۸	کشاورزی
۱۴/۴	۱۴	دامداری
۱۲/۳	۱۲	کشاورزی و دامداری
۴/۱	۴	کارگری کشاورزی
۳۶	۳۵	خدمانی
۱۴/۴	۱۴	بدون جواب
۱۰۰	۹۷	جمع

بخش به اولویت‌بندی میزان موافقت افراد مورد مطالعه در خصوص واگذاری امور جنگل به بخش دولتی در زمینه‌های مختلف جنگلداری پرداخته شده است.

با توجه به جدول فوق مشاهده می‌شود که افراد مورد مطالعه در سطح زیاد و خیلی زیاد موافق هستند در امور مربوط به جنگل به بخش دولتی واگذار گردد که از لحاظ اولویت‌بندی امور می‌توان گفت جلوگیری از آتش سوزی و جلوگیری از قاچاق چوب نسبت به سایر زمینه‌ها از اهمیت بیشتری جهت واگذاری این فعالیت به بخش دولتی برخوردار است.

میزان موافقت مردم با واگذاری امور جنگل به بخش تعاونی

در این قسمت به اولویت‌بندی میزان موافقت افراد مورد مطالعه در خصوص واگذاری امور جنگل به بخش تعاونی در زمینه‌های مختلف

جدول شماره ۳- توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه از لحاظ میزان تحصیلات

درصد	فراوانی	تحصیلات
۱۸/۵	۱۸	بیسواد
۵/۱	۵	نهضت سواد آموزی
۲۰/۶	۲۰	ابتدائی
۱۶/۵	۱۶	راهنمایی
۲۵/۷	۲۵	دیپلستان و دیپلم
۱۳/۴	۱۳	بالتر از دیپلم
۱۰۰	۹۷	جمع

ساماندهی خروج دام آخرین اولویت را در میزان همکاری با تعاونی به خود اختصاص داده‌اند.

در این قسمت به اولویت‌بندی میزان همکاری افراد مورد مطالعه در بخش خصوصی در زمینه‌های مختلف جنگلداری پرداخته می‌شود. با توجه به جدول مذکور مشاهده می‌شود که افراد مورد مطالعه بیشترین همکاری را با بخش خصوصی در زمینه‌های جلوگیری از آتش سوزی و مشارکت مردم در اطفاء حریق داشته‌اند و کمترین همکاری را در زمینه‌های استفاده از سایر استعدادهای جنگل و ایجاد اشتغال عنوان نموده‌اند.

فعالیت بخش دولتی در امور جنگل

در این بخش به اولویت‌بندی میزان فعالیت بخش دولتی از دیدگاه افراد مورد مطالعه در زمینه‌های مختلف جنگلداری پرداخته شده است.

جدول فوق نشان می‌دهد که بخش دولتی در زمینه‌های مختلف امور جنگل فعالیت در حد زیاد و خیلی زیاد دارد. اولویت‌بندی میزان فعالیت نشان می‌دهد که بخش دولتی در زمینه جلوگیری از آتش سوزی و خروج دام بیشترین فعالیت و در زمینه تجمیع خانوارهای پراکنده و ایجاد اشتغال کمترین فعالیت را داشته است.

فعالیت بخش تعاونی در امور جنگل

در این بخش به اولویت‌بندی میزان فعالیت بخش تعاونی از دیدگاه افراد مورد مطالعه در زمینه‌های مختلف جنگلداری پرداخته شده است.

جدول شماره ۴- نظرات افراد مورد مطالعه در خصوص میزان همکاری با بخش دولتی در زمینه‌های مختلف جنگلداری

ردیف	میزان همکاری با بخش دولتی در امور جنگل	تعداد پاسخهای زیاد و خیلی زیاد		نمره کل احتسابی از ۱۲۱
		فراوانی	درصد	
۵	حفاظت از مناطق جنگلی	۲۲	۷۱	۷۷
۷	احیاء مناطق جنگلی تخریب شده	۲۰	۶۴/۵	۶۵
۹	استفاده از سایر استعدادهای جنگل	۱۷	۵۴/۹	۵۷
۸	ساماندهی دام	۱۸	۵۸	۶۳
۶	خروج دام	۲۰	۶۴/۶	۷۰
۲	جلوگیری از آتش سوزی	۲۸	۹۰/۳	۱۰۱
۱	مشارکت مردم در اطفاء حریق	۲۹	۹۳/۶	۱۰۶
۱۱	تجمیع خانوارهای پراکنده	۱۲	۳۸/۷	۴۰
۳	جلوگیری از قاچاق چوب	۲۳	۷۴/۲	۸۱
۴	جلوگیری از تبدیل اراضی به جنگل زراعی و باغی	۲۳	۷۴/۲	۸۷
۱۰	ایجاد اشتغال	۱۲	۳۸/۷	۴۴

میزان مهارت بخش تعاونی در انجام امور مختلف جنگل

در این بخش به اولویت بندی میزان مهارت بخش تعاونی در انجام امور مختلف جنگلداری از دیدگاه افراد مورد مطالعه پرداخته شده است.

با توجه به جدول فوق افراد مورد مطالعه مهارت تعاونی را در احیاء مناطق جنگلی تخریب شده و جلوگیری از قاچاق چوب در اولویت بالا و استفاده از سایر استعدادهای جنگل و تجمیع خانوارهای پراکنده را در اولویت پایین مطرح نموده‌اند.

میزان مهارت بخش خصوصی در امور مختلف جنگل

در این بخش به اولویت بندی مهارت بخش خصوصی در انجام امور مختلف جنگلداری از دیدگاه افراد مورد مطالعه پرداخته می‌شود.

با توجه به جدول فوق مشاهده می‌شود که افراد مورد مطالعه میزان مهارت بخش خصوصی را در سطح زیاد و خیلی زیاد تأیید نمی‌کنند. از لحاظ اولویت مهارت بخش خصوصی در جلوگیری از آتش سوزی، مشارکت مردم در اطفاء حریق و جلوگیری از قاچاق از اولویت بالاتری نسبت به سایر فعالیت‌ها برخوردار است.

نتایج میزان علاقمندی مسئولین برای حل مشکلات جنگل نشینان در سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی نشان داد که مسئولین بخش دولتی بیشتر از تعاونی و تعاونی بیشتر از خصوصی تمایل به حل مشکلات جنگل نشینان دارند، نتایج نشان داد که بیشترین فعالیت عمرانی را بخش دولتی در تأمین آب لوله کشی بخش تعاونی در تأمین آب لوله کشی واحداث جاده انجام گرفته و ۷۰/۸ درصد بیان کردند که بخش خصوصی هیچ‌گونه فعالیت عمرانی انجام نداده است.

جنگلداری پرداخته می‌شود.

جدول فوق نشان دهنده این است که افراد مورد مطالعه در سطح زیاد و خیلی زیاد موافق با واگذاری امور مربوط به جنگل به تعاونی‌ها می‌باشند. از لحاظ اولویت بندی واگذاری امور به تعاونی‌ها می‌توان گفت جلوگیری از قاچاق چوب و ایجاد اشتغال از اهمیت بیشتری برخوردار هستند.

میزان موافقت مردم با واگذاری امور جنگل به بخش خصوصی

در این بخش به اولویت بندی میزان موافقت افراد مورد مطالعه در خصوص واگذاری امور جنگل به بخش خصوصی در زمینه‌های مختلف جنگلداری پرداخته شده است.

جدول فوق مشخص می‌نماید که افراد مورد مطالعه با واگذاری امور جنگل به بخش خصوصی موافقت چندانی ندارند. از لحاظ اولویت بندی واگذاری امور جنگل به بخش خصوصی، مشارکت مردم در اطفاء حریق، ایجاد اشتغال، جلوگیری از آتش سوزی و جلوگیری از قاچاق چوب از اولویت بالایی برخوردار هستند.

میزان مهارت بخش دولتی در انجام امور مختلف جنگل

در این قسمت به اولویت بندی میزان مهارت بخش دولتی در انجام امور مختلف جنگلداری از دیدگاه افراد مورد مطالعه پرداخته شده است.

باتوجه به جدول فوق مشاهده می‌شود که افراد مورد مطالعه مهارت بخش دولتی را در انجام امور مربوط به جنگل در سطح زیاد و خیلی زیاد بیان نموده‌اند. خروج دام، ساماندهی دام و جلوگیری از آتش سوزی از بالاترین اولویت و تجمیع خانوارهای پراکنده و جلوگیری از تبدیل اراضی جنگلی به زراعی و باغی از کمترین اولویت برخوردار هستند.

جدول شماره ۵- نظرات افراد مورد مطالعه در خصوص میزان همکاری با تعاونی در زمینه‌های مختلف جنگلداری

ردیف	میزان همکاری با بخش تعاونی در امور جنگل	تعداد پاسخهای زیاد و خیلی زیاد		نمره کل احتسابی از ۱۶۸
		فراوانی	درصد	
۶	حفاظت از مناطق جنگلی	۲۵	۵۹/۵	۸۰
۷	احیاء مناطق جنگلی تخریب شده	۲۴	۵۷/۱	۷۷
۱۱	استفاده از سایر استعدادهای جنگل	۴	۹/۵	۱۲
۱۰	ساماندهی دام	۹	۲۱/۴	۳۰
۸	خروج دام	۲۰	۴۷/۶	۶۶
۲	جلوگیری از آتش سوزی	۳۲	۷۶/۲	۱۱۰
۳	مشارکت مردم در اطفاء حریق	۲۸	۶۶/۷	۹۲
۹	تجمیع خانوارهای پراکنده	۱۶	۳۸/۱	۴۹
۱	جلوگیری از قاچاق چوب	۳۵	۸۳/۳	۱۱۹
۵	جلوگیری از تبدیل اراضی جنگلی به زراعی و باغی	۲۵	۵۹/۱۶	۸۲
۴	ایجاد اشتغال	۲۸	۶۶/۷	۹۰

جدول ۶- نظرات افراد مورد مطالعه در خصوص میزان همکاری با بخش خصوصی در زمینه‌های مختلف جنگلداری

ردیف	میزان همکاری با بخش خصوصی در زمینه‌های مختلف جنگلداری	تعداد پاسخهای زیاد و خیلی زیاد		نمره کل احتسابی از ۹۶
		فراوانی	درصد	
۶	حفاظت از مناطق جنگلی	۹	۳۷/۵	۳۱
۸	احیاء مناطق جنگلی تخریب شده	۷	۲۹/۲	۲۲
۱۱	استفاده از سایر استعدادهای جنگل	۳	۱۲/۵	۹
۵	ساماندهی دام	۱۰	۴۱/۷	۳۳
۴	خروج دام	۱۲	۵۰	۴۰
۱	جلوگیری از آتش سوزی	۲۲	۹۱/۶	۸۰
۲	مشارکت مردم در اطفاء حریق	۱۹	۷۹/۲	۷۰
۹	تجمیع خانوارهای پراکنده	۵	۲۰/۹	۱۶
۳	جلوگیری از قاچاق چوب	۱۷	۷۰/۹	۶۱
۷	جلوگیری از تبدیل اراضی جنگلی به زراعی و باغی	۹	۳۷/۵	۲۹
۱۰	ایجاد اشتغال	۴	۱۶/۶	۱۴

گرفت ($X=10/72, p=0/0047$).

یعنی میزان مشارکت مردم در امور جنگل (حفاظت و احیاء و بهره برداری) در جاهایی که سه مجری خصوصی، دولتی و تعاونی مشغول به کارند با یکدیگر تفاوت معنی‌داری دارد. میانگین پاسخهای سه گروه نشان می‌دهد که مشارکت مردم با بخش دولتی بیش از دو بخش دیگر و با بخش تعاونی بیشتر از بخش خصوصی بوده است.

بررسی تفاوت میان مجریان خصوصی، دولتی و تعاونی

از نظر میزان فعالیت‌های حفاظتی، احیایی بهره‌برداری:

این فرضیه به وسیله آماره کروسکال والیس آزمون و تأیید شده

مقایسه اعتماد مردم به سه شیوه بهره‌برداری

نتیجه حاصل از آزمون این فرضیه با آماره کروسکال والیس نشان داد که اعتماد مردم به سه شیوه بهره‌برداری خصوصی، دولتی و تعاونی با یکدیگر اختلاف معنی‌داری دارد ($X=89/26, p=0$) لذا این فرضیه تأیید می‌گردد. میانگین‌های به‌دست آمده نشانگر آنست که اعتماد مردم به بخش دولتی از دو بخش دیگر بیشتر است و به بخش تعاونی از بخش خصوصی بیشتر می‌باشد.

بررسی معنی‌داری اختلاف میزان مشارکت

مردم با مجریان خصوصی، دولتی و تعاونی در امور جنگل:

این فرضیه بوسیله آماره کروسکال والیس آزمون شد و مورد تأیید قرار

($\bar{X} = 30/85, p = 0$) و می توان گفت که بخش دولتی مهارت و کارآیی بیشتری از دوبرخ دیگر در انجام امور جنگل دارد و بخش تعاونی از بخش خصوصی در انجام امور جنگل ماهرتر و کارآتر است.

بررسی ارتباط مثبت بین سطح سواد

جنگل نشینان و میزان مشارکت آن‌ها در امور جنگل:

برای آزمون این فرضیه از ضریب همبستگی اسپیرمن مشخص شد که بین سطح سواد جنگل نشینان و میزان مشارکت آن‌ها در امور جنگل رابطه مثبت معنی داری وجود دارد ($r = 0/20, p = 0/05$) لذا این فرضیه تأیید می‌شود.

($\bar{X} = 37/07, p = 0$) و می توان گفت میزان فعالیت های حفاظتی، احیایی و بهره برداری سه شیوه طرح های جنگلداری با یکدیگر اختلاف معنی داری دارد. میانگین های سه گروه مشخص می سازد که بخش تعاونی در انجام امور جنگل از دو بخش دیگر فعالیت بوده و بخش دولتی از بخش خصوصی فعالیت های بیشتری انجام داده است.

مقایسه دیدگاه جنگل نشینان نسبت به مهارت و کارآیی سه شیوه خصوصی، دولتی و تعاونی: نتیجه بدست آمده از آزمون این فرضیه بوسیله آمار کروسکال والیس نشان داد که کار آیی سه شیوه بهره برداری از دیدگاه جنگل نشینان با یکدیگر اختلاف معنی داری دارد

جدول شماره ۷- نظرات افراد مورد مطالعه در خصوص میزان فعالیت بخش دولتی در زمینه های مختلف جنگلداری

ردیف	میزان فعالیت بخش دولتی در امور جنگل	تعداد پاسخهای زیاد و خیلی زیاد		نمره کل احتسابی از ۱۲۱
		فراوانی	درصد	
۴	حفاظت از مناطق جنگلی	۲۷	۸۷/۱	۱۰۸
۵	احیاء مناطق جنگلی تخریب شده	۲۷	۸۷/۱	۹۹
۸	استفاده از سایر استعدادهای جنگل	۲۵	۸۰/۷	۸۹
۷	ساماندهی دام	۲۶	۸۳/۹	۹۷
۲	خروج دام	۲۸	۹۰/۳	۱۰۸
۱	جلوگیری از آتش سوزی	۳۰	۹۶/۷	۱۱۵
۶	مشارکت مردم در اطفاء حریق	۲۷	۸۷/۱	۹۷
۱۱	تجمیع خانوارهای پراکنده	۲۱	۶۷/۷	۷۶
۳	جلوگیری از قاچاق چوب	۲۸	۹۰/۳	۱۰۱
۹	جلوگیری از تبدیل اراضی جنگلی به زراعی و باغی	۲۴	۷۷/۵	۸۶
۱۰	ایجاد اشتغال	۲۴	۷۷/۴	۸۴

جدول شماره ۸- نظرات افراد مورد مطالعه در خصوص میزان فعالیت بخش تعاونی در زمینه های مختلف جنگلداری

ردیف	میزان فعالیت بخش تعاونی در امور جنگل	تعداد پاسخهای زیاد و خیلی زیاد		نمره کل احتسابی از ۱۶۸
		فراوانی	درصد	
۳	حفاظت از مناطق جنگلی	۳۲	۷۶/۲	۱۰۰
۶	احیاء مناطق جنگلی تخریب شده	۳۱	۷۳/۸	۹۹
۱۰	استفاده از سایر استعدادهای جنگل	۹	۲۱/۴	۲۷
۹	ساماندهی دام	۱۲	۲۸/۶	۳۸
۵	خروج دام	۳۱	۷۳/۸	۱۰۲
۴	جلوگیری از آتش سوزی	۳۱	۷۳/۹	۱۱۱
۲	مشارکت مردم در اطفاء حریق	۳۳	۷۸/۵	۱۰۷
۱۱	تجمیع خانوارهای پراکنده	۵	۱۱/۹	۱۵
۱	جلوگیری از قاچاق چوب	۳۷	۸۸/۱	۱۲۶
۷	جلوگیری از تبدیل اراضی جنگلی به زراعی و باغی	۳۱	۷۳/۸	۹۸
۸	ایجاد اشتغال	۲۹	۶۹	۹۶

استفاده شد که نتیجه بدست آمده معنی دار شد و لذا فرضیه مورد تأیید قرار گرفت ($r = 0/53 - p = 0$). هرچه مسئولین سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور همراهی بیشتری با مجریان طرح‌های جنگل‌داری داشته‌اند دامنه فعالیت آنان وسعت زیادتری یافته است. دربخش خصوصی نیز وجود دارد رابطه معنی‌داری تأیید شد ($r = 0/44, p = 0$) در بخش تعاونی مشخص شد که رابطه مثبت و معنی‌دار برقرار است ($r = 0/44, p = 0/04$).

در بخش دولتی وجود رابطه مثبت و معنی‌دار مورد تأیید قرار نگرفت ($r = 0/35, p = 0/06$).

بررسی ارتباط مثبت میان درآمد جنگل‌نشینان و میزان مشارکت آن‌ها در امور جنگل

برای آزمون این فرضیه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. نتیجه بدست آمده نشان داد که بین میزان درآمد جنگل‌نشینان و میزان مشارکت آن‌ها در امور جنگل رابطه مثبت معنی‌داری وجود ندارد. ($r = 0/07 - p = 0/2051$) لذا این فرضیه تأیید نمی‌گردد.

بررسی ارتباط مثبت بین یاری و همراهی مسئولین سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور و دامنه فعالیت مجریان طرح‌های جنگلداری

برای آزمون این فرضیه از ضریب همبستگی اسپیرمن

جدول شماره ۹- نظرات افراد مورد مطالعه در خصوص میزان فعالیت بخش خصوصی در زمینه‌های مختلف جنگلداری

ردیف	میزان فعالیت بخش خصوصی در امور جنگل	تعداد پاسخهای زیاد و خیلی زیاد		نمره کل احتسابی از ۹۶
		فراوانی	درصد	
۵	حفاظت از مناطق جنگلی	۹	۳۷/۵	۳۰
۳	احیاء مناطق جنگلی تخریب شده	۱۲	۵۰	۳۷
۱۱	استفاده از سایر استعدادهای جنگل	۳	۱۲/۵	۹
۱۰	ساماندهی دام	۳	۱۲/۵	۱۰
۸	خروج دام	۶	۲۵	۲۰
۲	جلوگیری از آتش سوزی	۱۶	۶۶/۷	۶۰
۱	مشارکت مردم در اطفاء حریق	۱۷	۷۰/۹	۵۸
۹	تجمیع خانوارهای پراکنده	۳	۱۲/۵	۱۲
۴	جلوگیری از قاچاق چوب	۱۱	۴۵/۹	۴۰
۶	جلوگیری از تبدیل اراضی جنگلی به زراعی و باغی	۹	۳۷/۵	۲۹
۷	ایجاد اشتغال	۷	۲۹	۲۳

جدول شماره ۱۰- نظرات افراد مورد مطالعه در خصوص واگذاری امور مختلف جنگل به بخش دولتی

ردیف	میزان موافقت با واگذاری امور جنگل به بخش دولتی	تعداد پاسخهای زیاد و خیلی زیاد		نمره کل احتسابی از ۱۲۱
		فراوانی	درصد	
۳	حفاظت از مناطق جنگلی	۲۹	۹۳/۶	۱۱۰
۶	احیاء مناطق جنگلی تخریب شده	۲۷	۸۷/۱	۱۰۵
۹	استفاده از سایر استعدادهای جنگل	۲۷	۸۷/۱	۹۷
۴	ساماندهی دام	۲۹	۹۳/۶	۱۰۹
۷	خروج دام	۲۷	۸۷/۱	۱۰۲
۱	جلوگیری از آتش سوزی	۳۰	۹۶/۸	۱۱۳
۵	مشارکت مردم در اطفاء حریق	۲۸	۹۰/۳	۱۰۵
۱۰	تجمیع خانوارهای پراکنده	۲۶	۸۳/۹	۹۴
۲	جلوگیری از قاچاق چوب	۳۰	۹۶/۷	۱۱۱
۸	جلوگیری از تبدیل اراضی جنگلی به زراعی و باغی	۲۷	۸۷/۱	۹۹
۱۱	ایجاد اشتغال	۲۵	۸۰/۶	۹۵

جدول شماره ۱۱- نظرات افراد مورد مطالعه در خصوص واگذاری امور مختلف جنگل به بخش تعاونی

ردیف	میزان موافقت واگذاری امور جنگل به بخش تعاونی	تعداد پاسخ‌های زیاد و خیلی زیاد		نمره کل احتسابی از ۱۶۸
		فراوانی	درصد	
۵	حفاظت از مناطق جنگلی	۳۷	۸۸/۱	۱۲۱
۳	احیاء مناطق جنگلی تخریب شده	۳۸	۹۰/۵	۱۲۹
۱۰	استفاده از سایر استعدادهای جنگل	۳۰	۷۱/۴	۹۵
۱۱	ساماندهی دام	۲۷	۶۴/۳	۸۸
۸	خروج دام	۳۱	۷۳/۸	۱۰۳
۴	جلوگیری از آتش سوزی	۳۸	۹۰/۵	۱۲۷
۶	مشارکت مردم در اطفاء حریق	۳۶	۸۵/۷	۱۱۷
۹	تجمع خانوارهای پراکنده	۳۰	۷۱/۴	۱۰۱
۱	جلوگیری از قاچاق چوب	۴۱	۹۷/۶	۱۴۲
۷	جلوگیری از تبدیل اراضی جنگلی به زراعی و باغی	۳۵	۸۳/۳	۱۱۶
۲	ایجاد اشتغال	۳۹	۹۲/۸	۱۳۲

جدول شماره ۱۲- نظرات افراد مورد مطالعه در خصوص واگذاری امور مختلف جنگل به بخش خصوصی

ردیف	میزان موافقت با واگذاری امور جنگل به بخش خصوصی	تعداد پاسخ‌های زیاد و خیلی زیاد		نمره کل احتسابی از ۹۶
		فراوانی	درصد	
۷	حفاظت از مناطق جنگلی	۷	۲۹/۲	۲۵
۶	احیاء مناطق جنگلی تخریب شده	۸	۳۳/۳	۲۶
۵	استفاده از سایر استعدادهای جنگل	۱۰	۴۱/۷	۳۶
۱۰	ساماندهی دام	۵	۲۰/۸	۱۵
۸	خروج دام	۶	۲۵	۲۰
۳	جلوگیری از آتش سوزی	۱۱	۴۵/۸	۳۹
۱	مشارکت مردم در اطفاء حریق	۱۲	۵۰	۴۱
۱۱	تجمع خانوارهای پراکنده	۳	۱۲/۵	۹
۳	جلوگیری از قاچاق چوب	۱۱	۴۵/۸	۳۹
۹	جلوگیری از تبدیل اراضی جنگلی به زراعی و باغی	۵	۲۰/۸	۱۹
۲	ایجاد اشتغال	۱۲	۵۰	۳۹

تأیید قرار گرفت. به طور کلی مشخص شد که رابطه مثبت و معنی‌داری بین میزان فعالیت مجریان طرح‌های جنگلداری در امور جنگل و میزان مهارت آن‌ها از دیدگاه جنگل نشینان وجود دارد ($r = 0/83, p = 0$). در بخش دولتی هم مشخص شد که رابطه مثبت و معنی‌داری در این زمینه برقرار است ($r = 0/74, p = 0$). در بخش تعاونی نیز وجود رابطه مثبت و معنی‌دار مورد تأیید قرار گرفت ($r = 0/64, p = 0$) نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها در جدول ۱۶ و ۱۷ نشان داده شده است.

نتایج حاصل از این مطالعه به طور کلی نشان می‌دهد که علت عدم همکاری و همیاری دولت و مردم با بخش خصوصی در طرح‌های جنگلداری به نحوه نگرش و عملکرد آن‌ها در طرح‌های سنوات گذشته ارتباط داشته

بررسی تفاوت یاری و همراهی مسئولین با مجریان خصوصی، دولتی و تعاونی

از طریق آماره کروسکال والیس مشخص شد که یاری و همراهی مسئولین با سه مجری یکسان نیست ($r = 5/89, p = 0/05$). از این رو فرضیه مورد تأیید قرار گرفت میانگین پاسخ‌ها نشان می‌دهد یاری و همراهی مسئولین با بخش دولتی بیش از دو بخش دیگر است و در بخش تعاونی بیشتر از بخش خصوصی است.

بررسی ارتباط مثبت میان میزان فعالیت مجریان طرح‌های جنگلداری در امور جنگل و میزان مهارت آن‌ها از دیدگاه جنگل نشینان:
این فرضیه با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن آزمون شد و مورد

جدول شماره ۱۳- نظرات افراد مورد مطالعه در خصوص میزان مهارت بخش دولتی در انجام امور مربوط به جنگل

ردیف	میزان مهارت بخش دولتی در انجام امور مختلف جنگل	تعداد پاسخ‌های زیاد و خیلی زیاد		نمره کل احتسابی از ۱۲۱
		فراوانی	درصد	
۴	حفاظت از مناطق جنگلی	۲۸	۹۰/۳	۱۰۱
۶	احیاء مناطق جنگلی تخریب شده	۲۶	۸۳/۹	۹۲
۸	استفاده از سایر استعداد‌های جنگل	۲۵	۸۰/۶	۸۴
۲	ساماندهی دام	۲۹	۹۳/۵	۱۰۸
۱	خروج دام	۳۰	۹۶/۸	۱۱۴
۳	جلوگیری از آتش سوزی	۲۹	۳۹/۵	۱۰۷
۵	مشارکت مردم در اطفاء حریق	۲۷	۸۷/۱	۹۶
۱۱	تجمیع خانوارهای پراکنده	۲۳	۷۴/۲	۷۷
۶	جلوگیری از قاچاق چوب	۲۶	۸۳/۹	۹۲
۱۰	جلوگیری از تبدیل اراضی جنگلی به زراعی و باغی	۲۴	۷۷/۴	۸۱
۹	ایجاد اشتغال	۲۴	۷۷/۴	۸۲

جدول شماره ۱۴- نظرات افراد مورد مطالعه در خصوص میزان مهارت بخش تعاونی در انجام امور مربوط به جنگل

ردیف	میزان مهارت بخش تعاونی در انجام امور مختلف جنگل	تعداد پاسخ‌های زیاد و خیلی زیاد		نمره کل احتسابی از ۱۶۸
		فراوانی	درصد	
۸	حفاظت از مناطق جنگلی	۲۹	۹۶/۲	۹۳
۱	احیاء مناطق جنگلی تخریب شده	۳۵	۸۳/۳	۱۱۵
۱۱	استفاده از سایر استعداد‌های جنگل	۱۴	۳۳/۴	۴۳
۹	ساماندهی دام	۱۵	۳۵/۷	۵۰
۶	خروج دام	۳۱	۷۳/۸	۱۰۱
۳	جلوگیری از آتش سوزی	۳۲	۷۶/۲	۱۰۹
۶	مشارکت مردم در اطفاء حریق	۳۱	۷۳/۸	۱۰۱
۱۰	تجمیع خانوارهای پراکنده	۱۵	۳۵/۷	۴۶
۲	جلوگیری از قاچاق چوب	۳۳	۷۸/۶	۱۱۱
۵	جلوگیری از تبدیل اراضی جنگلی به زراعی و باغی	۳۲	۷۶/۲	۱۰۲
۴	ایجاد اشتغال	۳۲	۷۶/۲	۱۰۷

بخش خصوصی تمایل کمتری به استفاده از نیروهای بومی داشته یا حاضر به فعالیت‌های عمرانی برای روستاها و آبادی‌های جنگلی بوده‌اند.

سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور با توجه به سیاست‌های دولت در برنامه‌های اول و دوم مبنی بر واگذاری فعالیت‌هایی که مشارکت و سرمایه‌گذاری توسط بخش خصوصی را امکان‌پذیر نماید تلاش نموده جایگاه بخش خصوصی را در زمینه‌های فوق تقویت نماید.

پیشنهادات

با توجه به جمع‌بندی حاصل از اطلاعات انجام شده کتابخانه‌ای میدانی و نتایج حاصل از داده‌های آمارهای در ارتباط با نقش مجریان طرح‌های جنگلداری در توسعه ترویجی جنگل نشینان ساری (منطقه سواد کوه)

است. تلاش آن‌ها بیشتر سودآوری بوده تا توسعه و احیاء یا حفاظت از جنگل‌ها. از ضعف‌های دولت در اجرای طرح‌های مذکور را می‌توان شامل عدم نظارت قوی بر عملکرد مجریان، کمک و حمایت از شرکت‌های دولتی در طول ادوار گذشته را نام برد و این عوامل تا کنون باعث شده مجریان دولتی در حوزه عملیات طرح‌های جنگلداری موفق نشان دهند و در مقایسه با بخش خصوصی از یک شرایط بهتری برخوردار باشند به ویژه در بعضی از سنوات مجریان دولتی حتی از اعتبارات دولت در پیشبرد اهداف طرح کمک می‌گرفتند و این امر باعث شده آن‌ها بتوانند در زمینه‌های عمرانی و آبادانی روستاهای اطراف طرح جنگلداری اقداماتی انجام دهند که این خود می‌تواند نتیجه تحقیق را تحت تاثیر قرار دهد و حتی تعدادی از جنگل نشینان در استخدام شرکت‌های دولتی قرار گرفته‌اند در صورتی که مجریان

جدول شماره ۱۵- نظرات افراد مورد مطالعه در خصوص میزان مهارت بخش خصوصی در انجام امور مربوط به جنگل

نمره کل احتسابی از ۹۶	تعداد پاسخ‌های زیاد و خیلی زیاد		میزان مهارت بخش خصوصی در انجام امور مختلف جنگل	رتبه اول
	درصد	فراوانی		
۲۴	۲۹/۲	۷	حفاظت از مناطق جنگلی	۵
۲۶	۳۳/۳	۸	احیاء مناطق جنگلی تخریب شده	۴
۱۳	۱۶/۷	۴	استفاده از سایر استعداد‌های جنگل	۱۰
۶	۸/۳	۲	ساماندهی دام	۱۱
۱۹	۲۵	۶	خروج دام	۷
۴۹	۵۸/۴	۱۴	جلوگیری از آتش سوزی	۱
۴۵	۵۴/۲	۱۳	مشارکت مردم در اطفاء حریق	۲
۱۶	۲۰/۹	۵	تجمع خانوارهای پراکنده	۹
۳۶	۴۱/۷	۱۰	جلوگیری از قاچاق چوب	۳
۱۷	۲۰/۸	۵	جلوگیری از تبدیل اراضی جنگلی به زراعی و باغی	۸
۲۰	۲۵	۶	ایجاد اشتغال	۶

دارد و می‌توان از آن‌ها در جهت رشد و شکوفایی زندگی جنگل نشینان استفاده کرد اقدام جدی به عمل آید.

جهت پیشبرد صحیح طرح‌های جنگلداری و مشارکت جنگل نشینان، با مجریان طرح‌های جنگلداری در امر حفاظت و احیاء و بهره‌برداری به ویژه با توجه به مسائل اقتصادی و اجتماعی جنگل نشینان می‌بایست انگیزه لازم برای آن‌ها بوجود آید فلذا طوری در طرح‌ها باید اقدام شود که منافع جنگل نشینان مد نظر قرار گیرد.

با توجه به اینکه فعالیت‌های ترویجی در امر منابع طبیعی بسیار اندک

جدول ۱۷- نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های تحقیق با ضریب همبستگی پیرسون

متغیر اول	متغیر دوم	r	p
میزان درآمد	مشارکت	۰/۲۰۵۱	۰/۰۷

جدول ۱۶- نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های تحقیق با ضریب همبستگی اسپیرمن

متغیر اول	r	p
سطح سواد	۰/۲	۰/۰۵
یاری و همراهی مسئولین	کلی: ۰/۵۳ خصوصی: ۰/۴۴ دولتی: ۰/۳۵ تعاونی: ۰/۴۴	کلی: ۰ خصوصی: ۰ دولتی: ۰/۰۶ تعاونی: ۰/۰۴
فعالیت مجریان در امور جنگل	کلی: ۰/۸۳ خصوصی: ۰/۹۵ دولتی: ۰/۷۴ تعاونی: ۰/۶۴	کلی: ۰ خصوصی: ۰ دولتی: ۰ تعاونی: ۰

مواردی به شرح زیر پیشنهاد می‌گردد:

انجام شده است پیشنهاد می‌گردد دولت (دانشگاه‌ها) ترتیبی اتخاذ نمایند که ترویج منابع طبیعی به‌عنوان یکی از رشته‌های تحصیلی جایگاه خاصی در سطح دانشکده‌های کشاورزی پیدا نماید و در پی آن باید بخشی از اعتبارات و امکانات خود را جهت فعالیت‌های ترویجی در نظر بگیرند. که این موضوع در دانشگاه آزاد اسلامی مورد توجه قرار گرفته است و در سطح کارشناسی ارشد به تربیت دانشجو در رشته مربوطه می‌پردازد.

یکی از عوامل مهم همکاری با مجریان طرح جنگلداری میزان اعتماد جنگل نشینان به سه شیوه دولتی، تعاونی و خصوصی می‌باشد، بنابراین توصیه می‌شود ضمن دادن آگاهی‌های لازم به جنگل نشینان در مورد اهمیت طرح جنگلداری نسبت به رفع مشکلات آن‌ها و توجه به اشتغال و معیشت آن‌ها و همچنین بهره‌گیری از استعدادهایی که در جنگل وجود

۸- نظر به اینکه جنگل نشینان از نظر خدمات زیر بنایی با کمبود شدید روبرو هستند توصیه می‌شود طرح‌های تجمیع خانوارهای پراکنده جنگل نشین و ساماندهی خروج دام با سرعت بیشتری ادامه پیدا کند در این زمینه وزارت جهاد کشاورزی و وزارت مسکن و شهر سازی می‌بایست تلاش بیشتری به عمل آورند.

۹- نظر به اینکه توسعه ترویجی امور مربوط به جنگل باید در سطح گسترده انجام شود و این در حالی است که افراد معدودی در کلاس‌های آموزشی شرکت می‌نمایند فراگیری امر آموزش جنگل نشینان در پذیرش امور حفاظت و بهره‌برداری و احیاء امریست که باید مورد توجه کامل قرار گیرد.

منابع مورد استفاده

- ۱- از کیا، م. ۱۳۷۴؛ مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی توسعه روستایی، انتشارات اطلاعات، تهران.
- ۲- اوکلی، ی. ۱۳۶۹؛ راهنمای آموزش و ترویج، ترجمه محمد حسین عمادی، مرکز تحقیقات و بررسی مسائل روستایی، وزارت جهاد سازندگی، تهران.
- ۳- جزیره‌ای، ب. فتوکیان و محمد علی. ۱۳۷۴؛ گزارشی از عملکرد تعاونیه‌های جنگل نشین سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور، تهران.
- ۴- دفتر فنی جنگلداری. ۱۳۶۶؛ مطالعات طرح جامع جنگلداری. سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور، تهران.

۴- با توجه به اینکه درصد قابل توجهی از افراد جنگل نشین بی‌سوادند و پائین بودن سطح سواد در میزان مشارکت جنگل نشینان تأثیر دارد پیشنهاد می‌شود با تجمیع آبادی‌های کم خانوار جنگل نشین ایجاد مدرسه جدی گرفته شود.

۵- با توجه به اینکه شغل اکثر روستائیان جنگل نشین کشاورزی و دامداری است و امکان اشتغال آن‌ها در داخل جنگل ممکن نیست می‌بایست از همه استعدادها مثل صنایع چوبی، زنبور عسل، پرورش ماهی و قالی بافی و پرورش کرم ابریشم استفاده گردد تا از این طریق مشکل بیکاری حل شود.

۶- با توجه به اینکه مجریان طرح‌های جنگلداری در پیشبرد تعهدات طرح‌های جنگلداری با مشارکت و موانع روبرو می‌شوند لازم است مسئولین سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور یاری و همراهی لازم با مجریان به ویژه مجریان خصوصی به عمل آورند که این خود باعث می‌شود مجریان خصوصی دلگرمی بیشتری برای اجرای تعهدات داشته باشند.

۷- رفع مشکلات و تنگناهای اقتصادی و اجتماعی جنگل نشینان از مسائل مهمی است که می‌بایست همه دستگاه‌ها به تناسب وظائف خود احساس مسئولیت نمایند تا نسبت به رفع آن اقدام نمایند در صورتی که در شرایط فعلی بیشتر فشار روی سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور است.

Archive of SID